

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 12/12/2006

2006/2433
E(2006) 6214

Κύριε Υπουργέ,

Θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή σας στην εφαρμογή εντός της κυπριακής έννομης τάξης της οδηγίας 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27^{ης} Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (κυπριακή ειδική έκδοση, κεφάλαιο 5, τόμος 4, σ. 79 – «η οδηγία»).

Η Επιτροπή μελέτησε προσεκτικά τη νομοθεσία με την οποία μεταφέρθηκε η εν λόγω οδηγία στο κυπριακό δίκαιο, καθώς και τα σχετικά στοιχεία που της διαβίβασε η κυπριακή κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της επιστολής της 3^{ης} Ιανουαρίου 2006 (αναφ. 04/08.01) η οποία αποτελεί απάντηση στην επιστολή της 16^{ης} Νοεμβρίου 2005 με την οποία η Επιτροπή ζητεί διευκρινίσεις.

Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ορισμένα ζητήματα δεν έχουν ακόμα επιλυθεί.

1. Εύλογες προσαρμογές

Το άρθρο 5 της οδηγίας ορίζει ότι «ο εργοδότης λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα ώστε το πρόσωπο με ειδικές ανάγκες να μπορεί να έχει πρόσβαση σε θέση εργασίας, να ασκεί ή να προάγεται στο επάγγελμά του, ή προκειμένου να του παρέχεται εκπαίδευση, αρκεί τα μέτρα αυτά να μη συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη».

Η Επιτροπή διαπιστώνει, με βάση τα στοιχεία που διαθέτει, ότι οι κυπριακοί κανόνες που αποσκοπούν στην εφαρμογή της εν λόγω διάταξη της οδηγίας (κυρίως όσοι προβλέπονται στο Μέρος 5 των νόμων περί ατόμων με αναπηρίες του 2000 και του 2004) δεν δημιουργούν υποχρέωση για τους εργοδότες όπως απαιτείται από την οδηγία, δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι με αναπηρίες δεν μπορούν να τους επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Το πρακτικό αποτέλεσμα των εν λόγω εθνικών κανόνων εξαρτάται από την έγκριση μεταγενέστερων νομικών πράξεων οι οποίες, σε κάθε περίπτωση, δεν έχουν έως τώρα εκδοθεί.

Κύριο
Γιώργος ΛΙΛΛΗΚΑΣ
Υπουργό Εξωτερικών
Λεωφόρος Δημοσθένη Σεφέρη
Chypre – 1447 Λευκωσία

Commission européenne, B-1049 Bruxelles – Belgique
European Commission, B-1049 Brussels – Belgium
Τηλέφωνο 00-32-(0)2-299 11 11

Κατά συνέπεια η Επιτροπή κρίνει ότι η Κύπρος δεν έχει μεταφέρει σωστά ή πλήρως το άρθρο 5 της οδηγίας.

2. Βάρος της απόδειξης

Το άρθρο 10 παράγραφο 1 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με την εθνική δικονομία, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι όταν ένα πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσάγει, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, πραγματικά περιστατικά, από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, θα εναπόκειται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης». (η υπογράμμιση προστέθηκε από το συντάκτη του παρόντος).

Ωστόσο, στο Τμήμα 11 του νόμου περί ίσης μεταχείρισης στη απασχόληση και την εργασία του 2004 προβλέπονται τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από παράβαση του παρόντος νόμου, δικαιούται να διεκδικεί τα δικαιώματά του ενώπιον κάθε αρμόδιου δικαστηρίου και να χρησιμοποιεί κάθε πρόσφορο μέσο για την απόδειξή της παράβασης και της πάσης φύσεως υλικής ή ηθικής ζημιάς που υπέστη λόγω αυτής.

Σε πολιτική διαδικασία, αν ο διάδικος που ισχυρίζεται ότι θίγεται από παράβαση διατάξεων του παρόντος νόμου επικαλείται και αποδεικνύει πραγματικά περιστατικά από τα οποία τεκμαίρεται η παράβαση, το Δικαστήριο υποχρεώνει τον αντίδικό του να αποδείξει ότι δεν υπήρξε καμιά παράβαση του παρόντος νόμου ή ότι η παράβαση που έγινε δεν είχε καμιά δυσμενή συνέπεια εις βάρος του εν λόγω διαδίκου» (η υπογράμμιση του συντάκτη του παρόντος).

Πρώτον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το άρθρο 10 παράγραφος 1 της οδηγίας προβλέπει ότι ένα πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν (...) απλώς προσάγει πραγματικά περιστατικά, από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης. Η ανωτέρω αναφερόμενη κυπριακή διάταξη απαιτεί από το διάδικο που δηλώνει ότι θίγεται από παραβίαση των διατάξεων του εν λόγω νόμου να προσάγει πειστήρια πραγματικών περιστατικών που αποδεικνύουν την παράβαση. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η υποχρέωση παροχής στοιχείων που να αποδεικνύουν άμεση ή έμμεση διάκριση καθιστά δύσκολη για τον ενάγοντα την προσφυγή σε δικαστήριο. Στόχος του άρθρου 10 παράγραφος 1 της οδηγίας είναι ακριβώς να άρει το βάρος της απόδειξης από την πλευρά του θύματος διάκρισης. Στην αιτιολογική σκέψη 31 αναφέρεται ότι όταν πιθανολογείται διακριτική μεταχείριση, το βάρος της απόδειξης πρέπει να αντιστρέφεται στον εναγόμενο. Το σκεπτικό αυτό εναρμονίζεται επίσης με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με το βάρος της απόδειξης σε περιπτώσεις διακρίσεων λόγω φύλου, που βασίζεται στους ισχύοντες κανόνες για το βάρος της απόδειξης στην οδηγία 97/80/EK, στην οδηγία 2000/43/EK και στην οδηγία 2000/78/EK (βλ. αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου) στην υπόθεση 170/84, Bilka [1986] ΣΝΔΠ 1607, παράγραφος 31 υπόθεση 109/88, Danfoss [1989] ΣΝΔΠ 3199, σκέψη 13 και C.127/92, Enderby [1993] ΣΝΔΠ I.5535, σκέψη 18, που επαναλήφθηκε πρόσφατα στην απόφαση του Δικαστηρίου της 3^{ης} Οκτωβρίου 2006 στην υπόθεση C.17/05 Cadmon, στη σκέψη 31).

Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι σύμφωνα με τη διάταξη του κυπριακού νόμου που παρατίθεται ανωτέρω, εφόσον υποβληθούν πραγματικά στοιχεία που να αποδεικνύουν παράβαση του νόμου, το δικαστήριο καλεί τον εναγόμενο να υποδείξει ότι δεν υπήρξε παράβαση του εν λόγω νόμου ή ότι η παράβαση δεν είχε αρνητικές συνέπειες. Η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο β της οδηγίας 2000/78/EK (το οποίο μεταφέρεται με το τμήμα 2 του νόμου του 2004 περί ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση και την εργασία) ορίζει ότι συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα. Δηλαδή, ουδέτερες εκ πρώτης όψεως διατάξεις, κριτήρια ή πρακτικές που δύνανται να επιφέρουν διάκριση αλλά όμως δεν έχουν αναγκαία αυτό το αποτέλεσμα, συνιστούν επίσης έμμεση διάκριση. Οι κυπριακές διατάξεις σχετικά με το βάρος της απόδειξης δεν φαίνεται να καλύπτουν την περίπτωση αυτή.

Επιπλέον, εάν μια οργάνωση κινήσει διαδικασία δε υπόθεση διάκρισης, εξ ονόματος του ενάγοντα ή προς υπεράσπισή του, (σύμφωνα με το άρθρο 18 του νόμου περί ίσης μεταχείρισης), η ίδια η οργάνωση δεν πρέπει να υφίσταται διάκριση. Σε μια τέτοια περίπτωση δεν εφαρμόζεται η μετατόπιση του βάρους της απόδειξης, μολονότι το άρθρο 10 παράγραφος 4 της οδηγίας 200/78/EK καθιστά σαφές ότι πρέπει να ισχύει σε τέτοιου είδους περιπτώσεις.

Τέλος, η Επιτροπή παρατηρηθεί ότι το προαναφερθέν τμήμα 11 του νόμου περί ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση και την εργασία αναφέρεται μόνον αστικές διαδικασίες ενώ πρέπει να καλύπτονται και οι διοικητικές διαδικασίες, δεδομένου ότι στο άρθρο 10 παράγραφος 1 της οδηγίας αναφέρονται ρητώς όχι μόνο τα δικαστήρια αλλά και «άλλη αρμόδια αρχή».

Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι το άρθρο 10 παράγραφος 1 της οδηγίας δεν έχει μεταφερθεί ορθώς στην κυπριακή νομοθεσία.

Συμπέρασμα

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συμπεραίνει ότι η Κύπρος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις της, σύμφωνα με το άρθρο 5, το άρθρο 10 παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/78/EK και, συνεπώς, δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με το άρθρο 18 της εν λόγω οδηγίας.

Η Επιτροπή καλεί την κυβέρνησή σας, σύμφωνα με το άρθρο 226 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα προαναφερθέντα εντός προθεσμίας 2 μηνών από την παραλαβή της παρούσας επιστολής.

Η Επιτροπή, αφού εξετάσει τις παρατηρήσεις αυτές η σε περίπτωση που οι παρατηρήσεις αυτές δεν της διαβιβασθούν εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, δύναται, εφόσον το κρίνει σκόπιμο να εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη, όπως προβλέπεται στο ίδιο άρθρο.

Παρακαλώ δηχθείτε, Κύριε Υπουργέ, τη διαβεβαίωση της βαθιάς μου εκτίμησης.

Για την Επιτροπή

Vladimir SPIDLA
Μέλος της Επιτροπής